

EGE VE AKDENİZ'İN BİRLEŞMESİ

Devlet, milli ekonominin yararlarını dikkate alarak, öncelikle üretimin artırılmasını ve tüketicinin korunmasını amaçlayan kooperatif - çiliğin gelişimini sağlayacak tedbirler alır.1982 Anayasası Madde 171

Buna göre, kooperatifçiliğin teşviki bir anayasa emri.Bu amaçla, kooperatiflerin kuruluşunda,diğer ticaret ortaklıklarına göre kolaylıklar sağlanmakta. Kooperatiflere tanınan vergi muafiyetleri yine bu teşvik tedbirleri arasında yer almakta.

Kooperatif nasıl tanımlanmakta?

Kelime, Latince co(ile,birlikte), opus(iş), operari (çalışmak) kelimelerinden türeyip;co-operation şeklinde birlikte çalışma, beraberce imal etme, müşterek olarak yapma anlamına gelmekte.

İnsanların karşılaştıkları ekonomik ihtiyaçlarını karşılıklı yardım ve dayanışma esasına göre karşılamak ve gidermek amacıyla oluşturdukları teşekküller **KOOPERATİF** olarak isimlendirilmekte.

Kooperatiflerin amacı:

- Mal ve hizmetleri makul bir fiyatla temin etmek
- Araçların gereksiz kazançlarını ortadan kaldırmak
- Toplumun mali yönden güçsüz kişilerinin istismarını önlemek
- Üretici ve tüketici kişilerin haklarını korumak
- Ortakların ve uzun vadede toplumdaki kişilerin arasında karşılıklı anlayış duygusunu ve eğitimini geliştirmek

Kooperatiflerin amaçları arasında " kar sağlamak" yok. İktisadi bakımdan zayıf olanların; birleşme ve dayanışmadan doğacak güçle belirli amaçlara ulaşmak iktisadi ve sosyal güçlükleri yenmek veya varlıklarını sürdürdürebilmeleri için oluşturulan teşkilat olarak tanımlanmakta.

Kooperatiflerin ticaret şirketlerinden genel olarak ayrıcalıkları neler ?

• Ticaret şirketleri "**ticari bir iş**" in organizasyonu amacıyla kurulurlar. Kooperatifler ise "**ticari bir iş**" organizasyonu değildirler.

• Ticaret şirketi temelde bir "**sermaye birliği**" kooperatif ise bir "**insan**" topluluğudur.

Şirketler amaçlarına ulaşmak için öncelikle "**sermayeyi**" araç olarak kullanırlar. Kooperatiflerin kullanacakları araçlarda ise "**karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet**" öncelik alır.

• Ticaret şirketlerinde yıl sonunda sağlanan kar şirkete aittir. Kooperatiflerde yıl sonunda sağlanan gelir ise kural olarak ortaklara aittir.

• Ticaret şirketlerinin ana gayesi karı en üst seviyeye

çıkarmak, kooperatifin ana gayesi ise ortaklarının ekonomik menfaatlerini karşılayabilmektir.

• Ticaret şirketlerinde ortak sayısı sınırlıdır. Kooperatiflerde ise ortak adedi genel olarak sınırlanamaz, açık kapı ilkesi uygulanır.

• Ticaret şirketlerinde yönetim ve denetim, ortakların sahip oldukları sermaye miktarına göre yürütülür .Yani ortaklar arasında eşitlik yoktur. Kooperatiflerde demokratik yönetim ve denetim usulü uygulanır. Yani bir üyenin sadece bir oyu vardır.

• Ticaret şirketi, ancak verimli (en çok kar getirmesi umulan) alanlara ve konulara yönelir..

Kooperatif ise kar beklensin beklenmesin, hangi hizmet ortaklar için gerekli ise onu gerçekleştirmeye çalışır.

• Her ikisinde de ortaklar belirli bir ortaklık (sermaye) payı koydukları halde, kooperatiflerde bir ortağın sahip olabileceği sermaye miktarı sınırlıdır. Ticaret şirketlerinde böylebir sınırlama söz konusu değildir.

• Kooperatiflerde, ortaklık özellik gösterir. Ortaklık bir pay edinilmesinin sonucu değildir.

Önce ortaklık doğar, sonra öngörülmüşse pay edinilir.

• Anonim şirketlerde bir faaliyet dönemi sonunda elde edilen yıllık kar, ortaklar arasında koydukları sermaye oranında dağıtılır. Adına DİVIDANT (TEMETTÜ) denir. Kooperatifin bir faaliyet dönemi sonunda elde ettiği fiyat farkı, ortakların koydukları sermaye payına bakılmaksızın, kooperatifle yaptıkları işlem oranında dağıtılır. Adına RİSTRUN denir.

Kooperatifler devletin karışması dışında bağımsız ve özgür teşekküllerdir. Amaçları ortaklarının iktisadi menfaatlerini karşılıklı yardım ve kefalet yoluyla sağlayıp korumaktadır.

Serbest piyasa ve rekabet alanına diğer kapitalist örgütlerle birlikte girerler. Güçlü oldukları ve ortaklarının birbirlerine dayanışmasının devam ettiği sürece piyasada tutunabilirler.

Ecza Kooperatifleri :

Görüldüğü üzere, Ecza Kooperatifleri, eczacının kendi işletmesidir. Bu nedenle kooperatiflere bakış açısı, diğer ecza depolarına bakış açısından farklı olmalıdır. Eczacının kooperatifine verdiği destek kendisine, mesleğine ve meslektaşlarına verdiği destekle eş anlamlıdır.

Ecza Kooperatiflerine neden gerek duyuldu ?

1970 li yıllarda bir çok tüketim ürünüde olduğu gibi ilaç temininde sıkıntı çekilmektedir. Üretici firmalar ve ecza depoları piyasaya istedikleri koşullarda ilaç vermekte ilaç bulamayan eczacı, depolara peşin para ödemek zorunda kalmakta, mal fazlası ve iskonto

alamamakta, kimi zaman da eczacı depodan ilacı gidip kendi almaktadır. Sipariş verdiği ilacın yanında depocunun istediği ürünleri de almak sorunda bırakılmaktadır.

Tüm bu dayatmaların ardından çeşitli bölgelerde eczacılar bir araya gelerek kendi Ecza kooperatiflerini kurarlar. **"Eşit katılım, eşit söz hakkı"** sloganı ile ilk defa 1978 lerde kurulan bu kooperatiflerin sayısı 1998 lerde 10 u bulmuştur ve 77 trilyon ciro ile ilaç pazarının %38 ini kontrol eder duruma gelmişlerdir.

Ecza Kooperatifleri sektöre nasıl katkı sağlamıştır?

- Kooperatiflerin faaliyeti ile birlikte ecza depoları ve firmalar eczanelere uyguladıkları dayatma politikalarından vazgeçmek zorunda kalmışlardır.
- Mal fazlası, iskonto, uzun vade vb. avantajlar eczacıya yansıtılmıştır.
- Günlük sevkiyat sayısı artmış, acil servis vb. yöntemlerle ilacın eczaneye ulaşımı kolaylaşmıştır.
- Bilgisayar kullanımı ile eczacıya daha çok seçenek sunulabilmiştir.
- Aylık dergiler çıkarılarak, sosyal faaliyetlerde bulunularak ve hatta 24 saat kesintisiz hizmet verilerek sektöre yeni bakış açıları kazandırılmıştır.

Bu katkılarla birlikte diğer ecza depoları da tutumlarını eczacı yararına değiştirerek rekabet edebilmek için ellerinden geleni yaparlar. Bu durumdan kooperatiflere üye olsun olmasın tüm eczane eczacıları fayda sağlar.

Ecza kooperatiflerini neden kapatmak zorunda kaldılar?

- 1998'lerden sonra ülke ekonomisinde yaşanan krizler.
- Bu dönemde kooperatiflerin kullanmış olduğu banka kredilerini ödeme güçlüğü içine düşmesi ve bu kredilerin faizlerinin yüksekliği.
- Kooperatifler arası işbirliğinin sağlanmaması ve aynı bölgede birden fazla kooperatifin faaliyet gösteriyor olması
- Düşük miktardaki eczacı sermaye payları
- Eczacının kooperatifine desteğini çekmesi
- Yönetim hataları
- İletişim yetersizliği
- Kooperatif bilinci eksikliği
- İlaç firmalarının , ecza kooperatiflerinin diğer ecza depolarıyla rekabetini kısıtlayacak yönde tavır almaları.
- Denetim mekanizmalarının yeterince çalıştırılmaması vb. nedenlerle kooperatifler tam anlamıyla bir çöküş yaşar.

Aynı dönemde özel dağıtım kanalları, ilaç sanayinin de teşviki ve desteği ile tüm yurda açılma girişimini tamamlar. Bu sürece ayak uyduramayan bazı depoların

kapanması ile piyasadan yaklaşık %80 i iki grup deponun elinde kalır ve bu depolar yabancı ortaklıklar geliştirirler.

Ecza kooperatiflerimizden EDAK, ISKOOP, Bursa Ecza Kooperatifi, Eskişehir Ecza Kooperatifi ve İçel Ecza Kooperatifi; üyelerinin, Türk Eczacılar Birliği'nin desteği ve kooperatif yöneticilerinin özverili çabalarıyla ayakta kalmayı başarır. Ancak bu uzun ve sancılı bir süreçte gerçekleşmiştir.

Ege ve Akdeniz'in Birleşmesi...

Ecza Kooperatiflerimizde geline son noktada bugün Türkiye`de toplamda 5 kooperatif faaliyetini sürdürmekte ve yaşam alanını genişletmeye çalışmakta. Görünen o ki geçmişte yapılan hatalar tekrarlanmamaya çalışılmakta ve ders çıkarılmakta. Bunun sonucu olarak İçel Ecza Kooperatifi ve EDAK (izmir Eczacılar Üretim Temin ve Dağıtım kooperatifi) ortak satın alma yöntemi ile yeni bir ortaklık geliştirir ve bunu *Ege ve Akdeniz'in birleşmesi* olarak niteler.

Her geçen gün ekonomik olarak daha da bunaltıldığımız bir dönemde böyle bir birleşmenin gerçekleşmesi mesleğimiz için şanstır.

"Yeni Dünya Düzeni " diye adlandırılan ve sadece **"para "** nın anlam taşıdığı bir düzende **Ecza kooperatifleri eczacının dayanak noktasıdır.** Nasıl ki Türk Eczacıları Birliği meslektaşlarımızın siyasi, hukuki, mesleki anlamda bir dayanışma ve dayanma yeri ise, kooperatiflerimiz de ekonomik anlamda oluşturulmuş dayanışma noktalarımızdır. Eczacının elinde kalan bu son kaleleri korumaktan başka şansı gözükmemektedir.

Sonuç olarak tek yapmamız gereken; her iki dayanak noktamıza sahip çıkarak yönetimlerine , genel kurullarına katılmak, yapıcı eleştirilerde katkıda bulunmak, alınacak kararlara destek vermek ve kooperatiflerimizi ayakta tutmak için gerekli özeni göstermek.

O halde neyi bekliyoruz?...

Yayına Hazırlayan
Ecz. Serap TANIŞ ÖZKUL
4. Bölge Adana Eczacı Odası
Yayın Kurulu Üyesi

Yararlanan kaynaklar:

Kooperatifler Hukuku Uygulaması ve İlgili Mevzuat – Orhan Nuri ÇEVİK

Hedefler İlkeler projeler Bildirgesi 2001 – 2003 Dönemi Çalışma Programı(Adana Eczacı Odası)
www.edak.org.tr